

Antik Mitlerden Bilim Kurguya ve Sinema Perdesine Bir Kahramanın Yolculuğu

Timuçin Buğra EDMAN*

Özet: Bu çalışmanın amacı öncelikle fantastik edebiyatın kendi sınırları içinde ve dışında neler ifade ettiğini belirlemektir. Bu analiz esnasında, Fantastik Edebiyatın diğer alt disiplini olan bilim kurguyla olan ilişkisinin fanteziler aracılığıyla gerçek dünyada ne gibi buluş ve gelişmelere yön verdiği veya verebileceği üzerinde durulacaktır. Ancak tüm bu incelemenin merkezinde, fantastik edebiyatın hem Doğu hem de Batı anlayışında farklı yansımaları olsa da aslında değişmeyen bir kahramana sahip olduğu iddia edilmektedir. Bir başka deyişle, bu kahramanın farklı isimler, inançlar veya fiziksel ayrılıklar gösterse de temelde bir kaynaktan çıktığı savı ortaya atılacaktır. Bahsi geçen bu ilk örneğin (arketip) sadece fantastik eserlerde değil, aynı zamanda da sinema perdesine yansıyan izdüşümüyle ne kadar Batı ve Doğu düşüncesini temsil etmekte olduğu sorunsalı tartışılacaktır. Bu sayede bir bakıma geçmiş, şimdi ve gelecek tek bir zaman düzlemi gibi birleştirilip, fantezinin Doğu-Batı sentezinde ne derece etkin olduğu sorusunun cevabı da aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı Fantastik Edebiyat, Antik Mitler, Arketip, Doğu Edebiyatı, Batı Edebiyatı, Bilim Kurgu

A Journey of Hero Science Fiction and Cinema from Antique Myths

Abstract: The study that has been designed as articles series primarily purports to determine the things Fantastic Literature represent both inside and outside its borders. During this analysis, through the relationship of fantastic literature with its sub-genre science fiction via fantasies, the text will dwell on how this relationship has led/might lead to inventions and developments. However,

---

*Yrd. Doç. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, İstanbul/TÜRKİYE.
timucinedman@aydin.edu.tr

at the centre of all these analyses, it is claimed that although the understanding of Fantastic Literature in both the East and the West have distinct representations, actually it is proposed that they both have unchanging archetypes. In other words, the text bandies about the hypothesis that though this hero has different names, beliefs or physiologies, he lurked out from one source. The text will discuss the problematical issue that to what extent this archetype –if not only in fantastic works but also with its reflected projection on the screen– represents the Oriental and Occidental philosophy. By this way, in a sense, the past, today and the future will be united like a concrete time-plane and the answers regarding the effects of fantasy in the east and the west synthesis will be sought.

Keywords: *Comparative Fantastic Literature, Ancient Myths, Archetype, Eastern Literature, Western Literature, Science Fiction*

Giriş

Fantastik edebiyat, edebi tür olarak tanımını tam manasıyla yapmakta güçlük çekeceğimiz bir alandır. Esasen fantastik edebiyat yorumlamaya ve hayal gücüne yeni boyutlar ve kapılar açan bir daldır. Fantastik edebiyatın muhtemel doluluğuyla bir o kadar anlamsızlığı arasındaki gerilim, aslında okuyucuları kendisine hayran bırakan o özelliğidir: sınırsızlık (Attebery, 1993). Aslında fantastik edebiyat hem her şeyi hem de hiçbir şeyi önermektedir. Hem eski dünya hem de yeni dünyalar bulunmaktadır içinde. Fantastik edebiyat için dilin ve romanın yapısının fonksiyonu bu dalın üreticiliğini arttırmaktadır. J.R.R. Tolkien'in "Masallar Üzerine" adlı meşhur makalesinde de belirttiği gibi, fantastik edebiyatın bir 'alt yapıt' olduğunu öne sürmek mümkündür (Tolkien, 2016). Şöyle ki içinde bulunduğumuz evren ve Dünyamız birincil dünyamızdır. Bu dünya fiziki olarak yaşamımızı idame ettiğimiz dünyadır. Dolayısıyla kullandığımız dil, dilin işaret ettiği göstergeler daima bu dünyada var olan nesnelere ya da şeylerdir. Lâkin "alt yapıt" ya da "alt yaratım" olarak nitelendirilebilecek bir alternatif dünya pekâlâ kurgulanabilir. Bu tanımı yaparken sadece kolektif zihnin önyargularıyla değil, aynı zamanda da bu zihnin oluşumunu

sağlayan mitlerin ve mitlerle karmaşık biçimde yoğrulmuş gelenekçi düşünce ve tavrın duvarlarına toslamamız işten bile değildir. Elbette insanların ilk ortaya çıkışından (her ne kadar bu gezegende biyolojik yaşam insanoğlunun varlığından çok önce başlamış olsa da) bugüne kadar geçen sürede yazılı ve sözlü tüm efsane ve mitlerle yoğrulmuş edebi eserleri tek kerede incelemek ne mümkündür ne de bir araştırmacının bir ömürde bitirebileceği bir iştir. Ne var ki bu yazı dizisinin ana hedeflerinden bir tanesi, Joseph Campbell'ın *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* adlı başyapıtından da esinlenerek, benzer bir çalışmanın fantastik edebiyat alanında da uygulanabilirliğini göstermektir. Bahsi geçen eserde Campbell farklı kültürlerin antik mitlerden başlayarak 'kahraman' olarak adlandırdığımız kurgusal karakterin bir arketip olduğunu ve sonrasında kurgulanan tüm kahraman tiplerinin bu ilk örneğe bağlı olarak geliştiğini iddia etmektedir ki bu bakış açısı bir bağlamda Eflatun'un idealar dünyasını andırır. Bu benzerlik, yazı dizisinin ilerleyen bölümlerinde çok çeşitli karşılaştırmalı örneklerle desteklenecektir. Bu araştırmanın mukayeseli olması ise, fantastik edebiyat ve bilim kurgunun temelinde kurgunun, bu kurgunun kaynağında ise mitlerin yatmasıdır. Elbette tüm mitlerin merkezine indiğimizde, merkezinde insanların kurguladığı fantezileri bulmaktayız.

İlk kurgular birtakım soruların yanıtlarını bulmak için biçimlendirilmiş olsa gerek. Irkı, dili, rengi ve cinsiyeti fark etmeksizin insanın temelde sorduğu ilk soru "Kimim ben?" ve "Varlığımın amacı nedir?" gibi varoluşu ve hemen ardından çevremizi anlamaya yönelik sorulardır. Kendimizden başlayarak doğal görüngeleri anlamaya yönelik yaptığımız tüm sorgulamalar, bir nevi Aristoteles'in de ortaya attığı tümevarım felsefesiyle birleştirilirken, Doğu mitlerine ve Doğu Edebiyatı'na baktığımızda daha ziyade Aristoteles'in hocası Eflatun'un tümdengelim felsefesini görmekteyiz. Elbette bu sayede insanoğlu sorduğu soruların cevaplarını belli zaman aralıklarında farklılıklar göstererek değişik kültürlerde ortaya atmıştır. Lâkin bilimin gelişmesiyle de birtakım sorular cevaplanmaya dursun, beraberinde yeni soruları da getirmiştir. Ancak tüm bu soru-cevap karmaşasının ortasında kalan felsefe ve edebiyat, antik çağlardan

günümüzün fantastik edebiyat ve bilim kurgu filmleri dâhil, ortak bir kahraman ve bu kahramanın ortak bir yapısını ortaya dökmüştür. İster Kara Murat, ister Beowulf, ister Promete, ister Gılgamış, ister Alp Er Tunga ya da Remus ve Romulus kardeşler olsun, hem Doğu hem de Batı uygarlıklarında gördüğümüz bu benzer mit ve efsaneler, felsefe ve edebiyat yoluyla evrimleşerek günümüzün fantastik ve bilim kurgu edebiyatını ve sinemasını oluşturmuştur. Kısacası, *Yıldız Savaşları*'nı izleyen Amerikalı bir izleyicinin, iyilik ve kötülük arasındaki benzer bir savaşın ve dönüşümün en eski mitlerden olan *Gılgamış Destanı*'nda bulması hiç de şaşırtıcı olmayacaktır. İşte bu çalışmanın ve yazı dizisinin de temel amacı, Doğu ve Batı arasındaki köprüleri aslında aynı hayal gücünün oluşturduğunu göstererek, antik mitlerden yola çıkarak özgün bir karşılaştırmalı fantastik edebiyat çalışması ortaya koymaktır.

Edebiyat, insan varoluşunun temelinde yatar. Ağzımızdan çıkan her söz ve kaleme dökülen her yazı, niteliğine göre bir edebi çalışma olabilir. İnsan sosyal bir varlık olduğu için elbette düşüncelerini paylaşmak ve kendi fikirlerini yaymak ister. Zira kendi gibi düşünen insanların da var olduğunu bilmek güzeldir. Rasyonel düşünebilen bir varlık olmamız, biz 'homo-sapiensleri' antik çağlardan bugüne ön plana itmiştir. Düşünebilmek demek, hayal kurabilmek demektir. Hayal kurabilmek ise fantezi kurgulamak demektir. Edebiyat dediğimizde fantezi akla gelen ilk kelimedir. Zira edebiyatta her şey fantezinin bir ürünüdür. İlk hayaller ve fanteziler elbette varoluşu sorgularken insanoğlunun aklına gelmiş ve felsefeyi oluştururken bir yandan da doğal "fenomenler", yani görüngüleri bu hayal gücü ve fantezi ürünleriyle açıklamaya çalışmışlardır. Örneğin depresyon olduğunda bunu Hades'in bir kızgınlık anı, fırtınalar koptuğunda Zeus'un memnuniyetsizliğine bağlamak vb. gibi değerlendirmeler elbette ilkel toplumların çevrelerini anlamaya yönelik adımlarıydı. Ne var ki özellikle Aristoteles ve Eflatun'un fikirlerinin ortaya çıkışıyla, insanoğlu Antik Helen dünyasında, yani Antik Yunan'da dünyanın merkezi haline gelmiştir. Hamilton'a göre, "Yunanlılar tanrılarını kendi suretlerinde düşlemişlerdir. Bu daha önce insanın aklına girmemiş bir biçimdir. O zamana kadar tanrılarının dış görünüşleri bu

denli gerçekçi olmamıştır” (Hamilton, 2011). Bu elbette modern dinler öncesinde insanın kendini anlamaya yönelik çabalarının en rasyonalist hallerinden biridir. Zira Eflatun’un idealar dünyasının birçok açıdan Müslümanların anlayışına benzemesi (tümünden gelim), Aristoteles’in düşünce yapısının ise (tümevarım) deneye dayalı düşünce tarzının oluşumunun temellerini oluşturması şaşırtıcı değildir. Eflatun’un insan suretinde tanrıları reddederek Tanrı’nın tek olduğu ve her yerde olduğunu söylemesi dönemin çok tanrılı düşüncelerini derinden etkilemiştir.

Eflatun’a göre tanrı, en mükemmel olandır ve yeryüzündeki her şey onun suretinde, onun kopyalarıdır ancak Tanrı harici hiçbir şey gerçek değildir ve sahtedir (Herman, 2014). Aristoteles’e göre ise Tanrı’yı idealar dünyasında aramaya gerek yoktur. Zira yüce Tanrıyı basitçe bir kuş, bir kelebek ya da ağaca baktığımızda bile yaradılışın mükemmeliyeti kabiliyeti yoluyla bu dünyada da anlayabiliriz. Aynı zamanda tüm bu bilgilere deney ve duyular yoluyla da erişebiliriz. Aristoteles bugün bildiğimiz birçok zooloji ve botanik bilimleriyle ilgili isimleri bulan kişidir, hatta dünyanın yuvarlak olduğunu ilk öne süren de kendisidir (Herman, 2014). Elbette insan doğası ve Tanrı’yı algılayış biçimiyle ilgili başka bakış açılarına da rastlamak mümkündür. Örneğin Aziz Paul şöyle der: “*Görünmez olan görünür olan tarafından anlaşılacak zorundadır.*” Peki, bu sadece batı dünyasının bir eğilimi midir? Modern dinler sonrası İslami inançta elbette Eflatun ve Aristoteles’in düşüncelerine benzer yapılar gösterir. Taner Timur, Andre Bonnard’ın *Antik Yunan Uygarlığı: İlayda’dan Parthenon’a* adlı eserinin girişinde şöyle der:

“Ortaçağ Avrupası’nda olduğu gibi, geleneksel Osmanlı düzeninde de Grek düşüncesi yüzyıllarca bilimin ve ilahiyatın temelini oluşturdu. Şu farkla ki, Avrupa’da Hristiyan giysiler içinde ortaya çıkan Ortaçağ bilimi, Osmanlı toplumunda da tamamen İslamî renklere bürünmüştü. Fakat kutsal bir inancın kalıplaştırdığı aysbergin görünmeyen kısmı Eflatun’un, Aristo’nun ve onun düşüncelerini “şerh eden” bir sürü düşünürün katkılarından oluşuyordu. Osmanlı ulemasının Eflatun’dan “Felatun el Lillah” (İlahi Eflatun); Aristo’dan da “Muallimi

Evvel” diye söz ettiklerini nasıl unutabiliriz? XVI. Yüzyılda Ahmet Taşköprüzade’nin, XVII. Yüzyılda Kâtip Çelebi’nin ansiklopedik kitaplarında anlatılan ve sınıflandırılan yüzlerce ilimin büyük ölçüde eski Yunan’dan, özellikle de Aristo’dan kaynaklandığını bugün kaç kişi biliyor?” (Bonnard, 2004).

Pekâlâ, Antik Yunan Felsefesinin, Kâtip Çelebi’nin veya Ahmet Taşköprüzade’nin Fantastik edebiyat ve Bilim Kurgu ile ne alakaları olabilir? Eğer düşüncenin temelinde insan varsa o düşünce evrimleşir demiştik. Nasıl ki antik bir düşünce Osmanlı’da farklılıklarla da olsa benimsenebiliyorsa, doğudaki çok daha antik bir düşünce de batıda farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Mesela Sümerlilerin *Gılgamış Destanı*’nda anlatılan Tanrının gazabı sonrası büyük tufandan kurtulan Utnapiştım’in hikayesinin (açıkçası Hz. Nuh Peygamber’in hikâyesinin benzeridir bu aslında) veya ölümsüzlüğü aramak için ölümler diyarına, yani yeraltına inen Gılgamış’ın Homer’in Odesa eserinde ölümler dünyasına inip bazı soruların cevaplarını aramak için Akhilleus ve Agamemnon ile konuşan Odiseus’un hikayesinden ne farkı vardır? Ya da 2010 yılında ilk serisi çekilen *Titanlar’ın Savaşı* ve devamında 2012 yılında çekilen *Titanlar’ın Gazabı* adlı filmlerde yer altı dünyasına inen Perseus’un hikâyesi, neredeyse tamamı Antik Yunan hikâyelerinden alınma değil midir? Demek oluyor ki, esasında mitler, insanların fantezi dünyalarıyla şekillenmiş ve doğal görüngülerin açıklanmaya çalışılmasından zamanla hikâyelere, oradan tarihe ve bilinçaltı betimlemelerine dönüşmüş, bu hikâyelerin merkezine de Perseus, Gılgamış veya Odiseus adlarıyla (adları ne kadar farklı olursa olsun) bir arayış içinde olan insan kahramanı merkeze oturtmuştur. İşte bu yazının amacı, ister Doğulu ister Batılı, ister Yunan, ister Türk olsun bu merkezde yer alan kahramanı anlamak ve yolcuğun Antik efsanelerden fantastik edebiyat yoluyla popüler bilim kurguya daha sonra sinema perdesine ve hatta günümüzdeki buluşlara nasıl devinim sağladığını göstermektir. Batı ve Doğu kültürünün aslında birbirinden hiç de farklı olmadığını unutmamak gerekmektedir. Cevat Şakir Kabaağaçlı, 1954 yılında *Anadolu Efsaneleri*’nin önsözünde şöyle der: “*Batı’nın çiçeklerini alıp artık kurumuş olan eski ağacımızın dallarına pamuk ipliği ile*

bağlamaya ne hacet vardı, o çiçekleri açan gövde ve kökler bizim topraklarda idi.” Bu sözlerden de anlaşılacağı gibi, Batı ve Doğu kültürleri arasındaki etkileşim belirgin ve kaçınılmazdır. Bu etkileşimin kısa bir bağıntısını verdikten sonra bir başka sorunsalı tartışmak faydalı olacaktır: Ampirik yani deneye dayalı düşünce ve rasyonel bilginin yayılmasıyla yeni bilinmezliklerin bilim tarafından nasıl ortaya atıldığı ve fantastik edebiyat ile bilimin nasıl bir ilişki içine girdiğidir.

İlk olarak, Attebery der ki:

“Öncül bilimkurgu olarak adlandırılan şey ile gerçek şeyi birbirinden ayırmak yararlıdır. Gilgamiş Destanı’ndan başlayarak devam eden edebi tarih boyunca neredeyse tüm bilimkurgu içerikli mecazi anlatımları içeren imgesel romanların bulunabilmesine rağmen, ancak Rönesans sonrası dönemin bilimsel ve endüstriyel devrimlerinin ardından bu mecazi anlatımlar münasip bir biçimde bilimkurgu olarak etiketleyebileceğimiz ayrı bir roman biçimine yekvücut olmaya başlamıştır” (Attebery, 1993).

Kısacası ampirik düşüncenin yaygınlaştığı Rönesans dönemi sonrasında fantastik edebiyatın bir alt kolu olan bilim kurgu edebiyatı ayrı bir edebi tür olarak geliştirildi. İşin aslı, bilim ve kurgu beraber evrimleşmişler ve birbirlerini tamamlamışlardır. Ampirik düşüncenin yaygınlaşması ve deneycilik hareketinin bir sonucu olarak, bilim Antik Dünya’daki felsefecilerin ve hayalperestlerin fantezilerinden yola çıkarak dünyayı açıklamaya çalışmalarına karşın, bilim de dünyayı açıklayabilmek adına teoriler geliştirmeye başlamıştır. Kurgu ise doğa ve insanlarla alakalı olası senaryolar geliştirip geleceği görmeye çalışmıştır. Gerçeklik, teknoloji geliştikçe hayali geçmeye başladıkça bilim adamı ile yazarın yolları bir kez daha kesişir: Yazar hayal eder, bilim adamı ise icat eder. Bu düşünce çok mu soyut geliyor kulağa? Ya da inanılmaz? Öyleyse bir düşünelim. H.G Wells *Görünmez Adam*’ı 1897 yılında yazdığında çılgın deneyler yapan bir kimyacının albino dış görünüşü yüzünden kendisini saklama gereğini hissedişine müteakip görünmezliği keşfettiğine şahit olan ilk okurlar acaba bugünün radara yakalanmayan ve görünmez olmalarını sağlayan alaşım ve boya yapılarıyla

tasarlanmış F117 Gece Şahini'nden haberdar olsalar ne olurdu? Ya da Lockheed'in geliştirdiği Lockheed Martin F-35 Şimşek II uçaklarını görseler ne düşünürlerdi acaba? Jules Verne *Ay'a Seyahat* adlı romanını 1865 yılında yazmış ve öngördüğü her şey 20 Temmuz 1969 yılında gerçekleşmiştir. 19.yy insanları için aşırı hayalperestlikten oluşan bir bilim kurgu romanı, 20.yy insanı için öngörü niteliğindedir. Yine Verne tarafından 1870 yılında yazılan *Denizler Altında 20.000 Fersah* insanların hayal gücünü zorlayan bilim kurgu romanı olmasına karşın bugün dünyamız nükleer denizaltılarla doludur. Bu da şu demek oluyor, bilim kurgu romanı sadece kurgu değil aynı zamanda insan zihninin yarattığı fantezilerin gerçekleşebilecek öngörüleridir de. Bu yüzden birçok akademi bu gerçeğin farkına varmış ve bilim kurgu alanında uzmanlaşan bölümler kurmuş ve tıpkı *2001: Bir Uzay Destanı* filminin yazarlarından Arthur C. Clarke'ın, "*Bilim Kurgu, 10 yıl ötesine bakmayı arzulayan herhangi biri için temel bir eğitimidir.*" dediği gibi ders programlarında bilim kurgunun kavramlarını hayata geçirmişlerdir (Huntington, 1975). İşte tam da bu yüzden Türkiye'de akademilerin ve öğrencilerin bu alanı daha da ciddiye almaları için böyle bir çalışma ve derlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Karşılaştırmalı olması ise fantastik edebiyat ve bilim kurgunun sadece Batı medeniyetlerine aitmiş gibi bir hissiyatın ne kadar yanlış olduğunu göstermek içindir.

Esasında bilim kurgu eşsiz edebi girişimlerden biridir; bilim kurgu, zihni herhangi bir sınırlandırması olmayan fantezi sahibi düşünürün karakteridir. Şu argümanı öne sürmek oldukça doğrudur ki Uzay Çağı'nın insanları olarak bizler aslında bilim kurgu çağında yaşıyoruz ve bilim ile kurgu yani fantezi romanı arasındaki sınırlar artık gün geçtikçe kaybolmaktadır ve bilimsel öngörüler gerçeğe dönüşmektedir. Bugün bilim geçmişte hem Doğulu hem de Batılı yazarların bilim kurgu romanlarının fantezi elemanı olan birçok şeyi yakalamış ve geçmiştir. Sözlük anlamına bakılacak olursa, bilim kurgu kelimesinin dünyaca ünlü Merriam Webster sözlüğünde şöyle bir anlamı vardır: "*Bilim kurgu temel olarak gerçeğin ya da hayal edilen fantastik bilimin etkisiyle toplum ya da bireyler üstündeki etkiyi veya bilimsel faktörü temel tercih bileşeni olarak ele almaktadır*" (Merriam-

Webster, 2016). Fantastik edebiyat edebi tür olarak 1939 Bulgaristan doğumlu Fransız edebi eleştirmen Tzvetan Todorov tarafından geliştirilmiştir. Todorov, Fantastik edebiyatın tür eleştirisiyle ünlü olan yapısalcı bir edebi eleştirmendir. *Fantastik: Edebi Türe Yapısalcı Bir Yaklaşım* adlı kitabında Todorov, fantastik edebiyatı daha ziyade yeni ve farklı bir bakış açısıyla betimlemektedir. (Santana, 1996). Todorov’a göre, “*Fantastik sadece doğanın kanunlarını bilen kişinin görünürde doğaüstü bir olayla çelişmesiyle tecrübe ettiği duraksamadır*”(Todorov, 25). Dolayısıyla fantastik edebiyata karşı bazen önyargılı olmak okuyucuların doğasında olan bir şeydir. Ne var ki, çoğu doğru bildiğimizi sandığımız sözde bilimsel gerçekler, daha sonrasında yanlış bilinen basmakalıp bilgilere dönüşmüştür. Örneğin uzun yıllar boyunca Güneş Sistemi’nin Plüton dâhil 9 gezegeni olduğu öğretilirken, 2006 yılında Uluslararası Astronomi Birliği, Plüton’un cüce yıldız olduğuna karar vermiş ve gezegen sayısı 8’e düşmüştür. Uzun yıllar Mars gezegeni yüzeyinde yaşam olmayacağı vurgulanırken, çok yakın zamanda NASA, Mars yüzeyinde su akışı olduğunu tasdik etmiştir (Brown ve Cantillo, 2016). Belki de insanlık uygarlığının şu anki gezegenimizde başlamasından yüzbinlerce yıl önce evrenin başka uygarlıklara ev sahipliği yaptığını ve çok büyük savaşların yaşandığını söylemek, *Yıldız Savaşları* senaryosu gibi dursa da, uzay ve uzay bilimleri konusunda insanlık olarak bildiğimiz şeylerin, bilmediklerimiz yanında çölde kum tanesi gibi kaldığı yadsınamaz bir gerçektir. Örneğin böyle bir yıldız savaşları argümanı, Hint mitolojisinde *Mahabbharata* (büyük Bharata) savaşında anlatılmaktadır. Antik uygarlık dönemlerimizden beri insanoğlu olarak tarihimizde yıldızlara ve yıldızlardan gelen ziyaretçilerle ilgili hikâyelere sıkça yer vermişizdir. Ancak yaşadığımız evren ve uzay hakkında bildiklerimiz ne kadar da sınırlıdır. Özellikle söz konusu evren, kara enerji ve kara madde olunca, aslında bilmediklerimiz kesinlikle bildiklerimizden çok fazladır (NASA, 2016). Şu halde hayal gücümüzle sınırlı olan fantezi dünyamız, tıpkı öncüllerimiz H.G. Wells veya Jules Verne ve hatta Aristoteles veya *Gilgamış Destanı*’nın yazarı gibi bir gün ölümsüzlüğün veya uzun yaşamın mümkün olabileceğini tahmin edebilirler. Bir başka

açından bakıldığında, fantastik edebiyat hayal etme aktivitesidir. Yani, fantezinin bir alt türüdür ve bir yazım stili olarak işlev görür. Bu açıdan fantastik ve fantezi iç içe girmiş bağıntılı iki kavramdır. Okuyucular ya kendilerini romanın, hikâyelerin ya da filmlerin karakterlerinin yerine koyar ya da gerçeği tecrübe edip etmedikleri konusunda şüpheye düşerler (Sandner, 2004). İşte tam da bu açıdan bilim kurgu ve fantastik edebiyat iç içe girmiş iki disiplin olarak şüpheciliği ve sorgulamayı körükler. Bu sayede *Fahrenheit 451* gibi ‘Karşı Ütopya’ eserleri ortaya çıkarabilir Ray Bradbury gibi yazarlar. Öylesine bir dünya olabilir ki kimsenin artık okumadığı zaten kitap okumanın yasak olduğu, edebiyatın suç olduğu bir dünya. Veya *Mad Max* serisini izleyenler, olası bir felaket veya savaş sonrası insanların benzin veya hatta su kaynakları için ilkel kabileler gibi birbirlerine girebilecekleri bir dünya karşımıza çıkabilir. Hatta *Terminatör* serilerindeki gibi makinaların insanları avladıkları bir dünya. İşte bunların hepsi fantezi dünyamızın felsefe ve bilim kurgu ile harmanlanarak ortaya çıktığı, ancak hem Batı hem de Doğu kültüründe bizi çevreleyen bir dünyanın arketip kopyası kahraman tarafından kaybedilen her neyse onun geri alınması için savaşan ortak bir beden ya da akıl konumundadır. Aslında bilim kurgunun ve fantezi eleştirisinin, modern edebi eleştirisinin bu edebi türün tanımlanmasından sonra bir parçası haline geldiğini görmekteyiz. Bu yapının en önemli özelliği belki de bilim, hayâl gücü, macera ve hatta romans özelliklerini bile bir arada toparlayabilecek kapasitede olup, bu edebi türü çok daha büyüleyici hale getirmesidir. İşte tam da bu yüzden bilim kurgu ve fantezi edebiyatı gerçeğin bir yansıması olarak işlev gören bir tür olarak önemlidir. Bu alanın yazarları kendilerini çevreleyen gerçeklikten ilham almakla kaygılanmaktadırlar ve okuyuculara her yeni meydan okumayla ve mitolojilerle onları esrarengiz dünyalara ve ufuklara doğru itmekteler.

Kaynaklar

- Attebery, B. (1994). *The Norton Book of Science Fiction*, New York: W.W. Norton Company.
- Tolkien, J.R.R. On Fairy Stories. *Rivendellcommunity*. http://www.rivendellcommunity.org/Formation/Tolkien_On_Fairy_Stories.pdf (20 Aralık 2016).
- Hamilton, E. (2011). *Mythology: Timeless Tales of Gods and Heroes*, New York: Grand Central Publishing.
- Herman, A. (2014). *The Cave and the Light: Plato Versus Aristotle, and the Struggle for the Soul of Western Civilization*, New York: Random House.
- Bonnard, A.(2011). *Antik Yunan Uygarlığı: İlyada'dan Porthenon'a*, 2. Basım, İstanbul: Doğa Basın Yayım:
- Huntington, J. "Science Fiction and the Future." Jstor <http://www.jstor.org/stable/376232>, (20 Aralık 2016.)
- The Merriam-Webster dictionary*. (2016). Springfield, MA: Merriam-Webster, Anonim.
- Todorov, T., & Scholes, R. (1989). *The Fantastic: a Structure Approach to a Literary Genre*. Ithaca (NY): Cornell University Press.
- Sandner, D. (2004). *Fantastic Literature: a Critical Reader*. Westport, CT: Praeger.
- Brown, D., & Cantillo, L. *NASA Confirms Evidence That Liquid Water Flows on Today's Mars*, <https://www.nasa.gov/press-release/nasa-confirms-evidence-that-liquid-water-flows-on-today-s-mars>, (20 Aralık 2016.)
- NASA. *Dark Energy, Dark Matter*, <https://science.nasa.gov/astrophysics/focus-areas/what-is-dark-energy>, (20 Aralık 2016.)

Santana, Carmen Martin. *The World of The Fantastic as a Literary Genre. The Trace of a Quest In Angela Carter 's The Bloody Chamber*, http://acceda.ulpgc.es/bitstream/10553/3913/1/0234349_00002_0011.pdf, (20 Aralık 2016.)